

Správa církve a učení v církvi

Základ kázání: **1Tm 1:1-7**

1. čtení: J 13:33-35

¹ Pavel, apoštol Krista Ježíše z pověření Boha, našeho Spasitele, a Krista Ježíše, naší naděje, ² Timoteovi, vlastnímu synu ve víře: Milost, slitování a pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Pána. ³ Když jsem odcházel do Makedonie, žádal jsem tě, abys dále zůstal v Efezu a nikomu nedovolil učit odchylným naukám ⁴ a zabývat se bájemi a nekonečnými rodokmeny, které vedou spíše k jalovému hloubání, než k účasti víry na Božím záměru. ⁵ Cílem našeho vyučování je láska z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry. ⁶ Od toho se někteří odchýlili a dali se na prázdné řeči. ⁷ Chtějí být učitelé zákona a nechápou ani svá vlastní slova ani podstatu toho, o čem s takovou jistotou mluví.

Milí bratři, milé sestry,

když jsem po studiích nastupoval na vikariát, tedy na roční přípravu pod zkušeným farářem, byl jsem přesvědčen, že taková příprava je zbytečná. *Na fakultě mě přece naučili všechno potřebné, ne? A co mě nenaučili, to se doučím sám.* Tak jsem tehdy uvažoval. Na prvním semináři se nás vedoucí farář ptal, jak se těšíme na rok strávený na vikariátu. A já jsem – s mladickou horlivostí – vypálil: *Já se moc netěším, protože vikariát je podle mě ztráta času. Mohli jsme místo toho hned nastoupit na vlastní sbor...*

Rok uběhl jako voda a my jsme prožívali poslední dvoutýdenní seminář. Tam jsme také už pomalu začali hodnotit celý ten uplynulý rok. Když došlo na mě, sdělil jsem vedoucím i mým kolegům vikářům své dojmy: *Nikdy bych si nemyslel, že to na konci vikariátu řeknu, ale myslím si, že vikariát by měl trvat alespoň dva roky. Vždyť já vůbec nejsem připravený vést vlastní sbor!*

Minulý týden jsme společně začali číst 1. list Timoteovi. Zabývali jsme se pisatelem tohoto listu: *Apoštolem Pavlem.* Jeho službou, kterou mu nařídil náš Spasitel. A dnes se zaměříme na adresáta tohoto dopisu: Na *Timotea.*

Domnívám se, bratři a sestry, že o Timoteovi víme podstatně méně než o apoštolu Pavlovi. Z hlavy bychom možná řekli, že to byl blízký spolupracovník apoštola Pavla, kterému Pavel adresoval dva své dopisy. Ale co víc?

1. KOMU VLASTNĚ PAVEL PÍŠE? KDO JE TIMOTEUS?

Kdo to vlastně byl Timoteus? Co o něm víme? Jeho jméno je řecké a znamená: *Ten, kdo ctí Boha.* Nebo naopak: *Ten, koho ctí Bůh. Boží oblíbenec,* mohli bychom volně přeložit.

S Timoteem se poprvé setkáváme ve vyprávění knihy Skutků apoštolských. Pavel se tehdy dostal do Lystry, která leží v dnešním jižním Turecku. Lukáš vypráví:

- *Tam byl jeden učedník jménem Timoteus; jeho matka byla židovka, která uvěřila v Krista, ale jeho otec byl pohan.* ² *Bratři v Lystrě a v Ikoniu o něm vydávali dobré svědectví,* ³ *a Pavel ho chtěl vzít s sebou. Z ohledu na tamější židy jej dal obřezat: všichni totiž věděli, že jeho otec byl pohan.* (Sk 16:1-3)

Takže: Timoteus byl učedník Pána Ježíše, po matce Žid, po otci pohan. V Krista uvěřil dřív, než se seznámil s Pavlem. Takže Pavel sám ho k Ježíši svým kázáním nepřivedl. Ani ho nepokřtil. Lukáš říká, že už Timoteova matka věřila v Krista. A Pavel to ve svém druhém listu Timoteovi potvrzuje.

- ⁵ *Připomínám si tvou upřímnou víru, kterou měla už tvá babička Lóis a tvá matka Eunike, a kterou máš, jak jsem přesvědčen, i ty.* (2Tm 1:5)

A také zde říká:

- ¹⁴ *Ty však setrvávej v tom, čemu ses naučil a o čem jsi přesvědčen. Víš, od koho ses tomu naučil.* ¹⁵ *Od dětství znáš svatá Písma, která ti mohou dát moudrost ke spasení, a to vírou v Krista Ježíše.* (2Tm 3:14-15)

Bůh si tedy použil dvě ženy, aby k sobě Timotea přitáhl. Jeho babičku i jeho maminku. Díky nim znal Timoteus už od svého dětství Bibli. Skrze ně se seznamoval s Bohem, krůček po krůčku. Když tedy apoštol Pavel nazývá Timotea *vlastním synem ve víře*, nemyslí tím, že by snad stál u zrodu jeho víry v Krista. Chce tím říct, že později přispěl k růstu Timoteovy víry.

Dále se dozvídáme, že Timoteus měl v církvi dobré jméno. Ostatní křesťané si ho vážili a vydávali o něm dobré svědectví. Apoštol Pavel tedy s sebou na misijní cestu vzal člověka, o kterém by byl přesvědčen, že je připravený. Pavel si s sebou na cesty nevzal žádnou rychlokvašku, která se zhroutí při prvních potížích.

Timoteus byl podle Pavla také Duchem svatým obdarovaný člověk:

- ¹⁴ *Nezanedbávej svůj dar, který ti byl dán podle prorockého pokynu, když na tebe starší vložili ruce.* (1Tm 4:14; viz také 1Tm 1:18n)

A ještě poznámka k jeho věku: Ještě v Efezu, kde jej stárnoucí apoštol Pavel zanechal, byl relativně mladý. Pavel mu píše:

- ¹² *Nikdo ať tebou nepohrdá proto, že jsi mladý; ale těm, kdo věří, buď vzorem v řeči, v chování, v lásce, ve víře, v čistotě.* (1Tm 4:12)

Takže v době, kdy jej Pavel bere s sebou na misijní cestu (cca 15 let před odesláním tohoto dopisu), je skutečný mladíček, který se už ale těší respektu v rané církvi.

Čemu se ale netěšil, bylo jeho zdraví. Proto jej Pavel povzbuzuje:

- ²³ *Nenuť se pít vodu, ale kvůli svému žaludku a kvůli svým častým nemocem mírně užívej vína.* (1Tm 5:23)

Tak to žel na světě chodí: Duchovně obdarovaní lidé se často netěší dobrému tělesnému zdraví. Ze začátku Timoteus následoval apoštola Pavla do míst, kam měl Pavel namířeno. A kam zrovna nešli, tam společně psali dopisy. (Fp 1:1; Ko 1:1; 2Te 1:1; Fm 1) A jistě není bez zajímavosti, že tři dopisy z vězení psal Pavel spolu s Timoteem. Timoteus byl s Pavlem i v časech pro něj nejtěžších. Byl to věrný druh. Věrný bratr v Kristu. Časem ale Pavel začal posílat Timotea samotného (např. 1Te 3:2.6). Třeba do Korintu, aby se pokusil řešit problémy v tamní církvi. Pavel píše Korintským:

- ¹⁶ *Prosím vás: Jednejte podle mého příkladu!* ¹⁷ *Právě proto jsem k vám poslal Timotea, svého v Pánu milovaného a věrného syna. On vám připomene můj způsob jednání v Kristu, jak učím v každé církvi.* (1K 4:16-17)
- ¹⁰ *Přijde-li Timoteus, hleďte, aby byl mezi vámi bez obav; vždyť koná dílo Páně stejně jako já.* (1K 16:10)

Bratři a sestry, mohl by nějaký učedník Pána Ježíše dostat od svého staršího mentora lepší vysvědčení, než jaké dostal od apoštola Pavla učedník Timoteus?

A na konec: Víte, jaká je poslední zmínka o Timoteovi z Písma? Z listu Židům slyšíme:

- *Sděluji vám, že náš bratr Timoteus je na svobodě.* (Žd 13:23)

Tedy: Nejen že Timoteus s Pavlem sdílel jeho vězeňskou celu. Ale sám byl také vězněn pro Krista. Sám také trpěl pro svou víru a pro evangelium.

Bratři a sestry, je to fascinující: Slyšet, co to bylo za člověka, co to bylo za křesťana. Ostřílený voják Ježíše Krista – tento Timoteus! (2Tm 2:3) Četnými duchovními zápasy ošlehaný voják, který už pro svého vrchního velitele a vedle svého staršího souputníka prošel mnoha obtížemi. Člověk, který se osvědčil na mnoha frontách. Takových spolupracovníků apoštol Pavel mnoho neměl.

Bratři a sestry, proč jsme se tak detailně zabývali postavou a životem učedníka Timotea? K čemu je nám to dobré? Jistě k tomu, abychom mu záviděli! Aby v nás jeho život vzbudil duchovní žárlivost a touhu sloužit Kristu jako Timoteus. K tomu, abychom se jeho životem inspirovali. Aby se v nás zapálil oheň Ducha svatého a my jsme v sobě pocítili potřebu následovat našeho Spasitele celým svým životem. Tu potřebu, která je v běžném denním shonu zašlapaná a umlčená. Když slyšíme o Timoteovi a o jeho službě Kristu, nutí nás to přemýšlet: *Jak můžeme my sami být Bohu ještě užiteční a prospěšní v čase, který nám Bůh ještě dává?*

Ale já jsem vám chtěl na životě bratra Timotea ukázat ještě něco jiného. Teprve když si projdeme jeho život po boku apoštola Pavla, teprve potom můžeme plně docenit, jak závažná věc je správa církve, správa sboru. Jak smrtelně důležité je, aby o církve pečovali zkušení a oddaní lidé. O církve by neměli pečovat lidé, kteří zrovna v Krista uvěřili, nebo se na cestách za Kristem neosvědčili. Apoštol Pavel měl kolem sebe mnoho spolupracovníků. Ale správu sboru v Efezu svěřil právě Timoteovi, **svému vlastnímu synu ve víře.**

Ani my si přece nenecháme vrtat zub někým, kdo o sobě jen tvrdí, že je zubař. Můj otec mně také tvrdil, že mi kombinačkami vytrhne zub, že kvůli tomu nemusím chodit k zubaře. Měl jsem šest let – ale bylo mi jasné, že za nic na světě nesmím otevřít pusy. Vždyť to nebyl zubař!

Nebo jiný příklad: My nesvěříme naše finance člověku, který o sobě jen tvrdí, že se ve světě financí umí pohybovat. To by bylo hodně naivní a nebezpečné. Naše peníze se snažíme svěřit institucím a lidem, kteří jsou prověřeni a osvědčení.

A tím spíš nesmíme svěřit náš duchovní život lidem, kteří nejsou prověřeni, kteří se ještě na vinici Páně neosvědčili, o kterých druzí lidé nedávají dobré svědectví, nebo o kterých vlastně nic nevíme. Duchovní správa církve je smrtelně vážná věc. Pavel to věděl. Víme to my? Někdy žel máme tendenci tyto věci podceňovat. Stále častěji slyším z našich sborů: *Farářů je málo... Lepší mít nějakého faráře na faře, než být bez faráře. Ať je to kdokoli – hlavně, že se na faře bude svítit.* Nebo: *Musíš kandidovat do staršovstva – vždyť tam nikdo nechce jít. Tak ať tam alespoň někdo je.* Ale to není správný postoj.

Proto rád slyším od našeho bratra synodního seniora, že i když je nyní farářů a farárek nedostatek, synodní rada odmítá různé žadatele o tuto službu v církvi, kteří nesplňují zatím pořád vysoce nastavená kritéria. Pokud totiž propadneme strachu z uprázdněných far a začneme je nabízet komukoli, kdo o to projeví jen špetku zájmu, pak to s naší církví může skončit ještě rychleji, než když budeme mít farářů nedostatek.

I na našich návrzích kandidátů do staršovstva se tu a tam projeví, že vnímáme presbytery především jako neplacené opraváře sborových budov – a ne jako duchovní správce sboru. Kdybychom všichni mysleli na to, že presbyter je především duchovním správcem sboru, pak bychom některá jména nikdy napsat mezi kandidáty nemohli. Naštěstí je ještě dostatek času, abychom nad tím mohli ve světle Písma uvažovat.

2. CO PAVEL TIMOTEVI PŘEJE?

Bratři a sestry, dále si připomeňme, co apoštol Pavel přeje Timoteovi.

- ² *Timoteovi, vlastnímu synu ve víře: Milost, slitování a pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Pána.* (1Tm 1:2)

Nechci se podrobně zabývat teologickým rozbořem těchto veledůležitých biblických termínů. Spíš bych byl rád, kdybychom se nechali oslovit tímto apoštolským přáním.

Přemýšlejme, bratři a sestry, nad tím, co druhým lidem běžně přejeme. A co přejeme potichu sami sobě. Zdraví, štěstí, sílu, úspěch, radost, odstranění všech problémů a překážek, bezstarostnost, peníze, oblíbenost.

No, apoštol ze srdce přeje svému vlastnímu synu ve víře tři „věci“: *Boží milost. Boží slitování. Boží pokoj.* Souhrnně: *Boží přízeň* – ať už v jeho svrchovaném provedení bude vypadat jakkoli. Přejme jedni druhým tyto podstatné skutečnosti. Nezapomínejme ve změti druhotně důležitých věcí na to, co je skutečně podstatné: Aby ti, které máme rádi, žili s Bohem. Aby s těmi, které milujeme, Bůh laskavě pracoval. Aby ti, na kterých nám záleží, do konce svého života čerpali z Boží milosti, přijímali jeho slitování a prožívali jeho pokoj.

3. ČÍM PAVEL TIMOTEA POVĚŘUJE?

A na závěr: Čím apoštol Pavel Timotea pověřil? Bratři a sestry, není bez zajímavosti, že další řádky Pavlova dopisu se už od jeho stylu výrazně liší. Většinou totiž hned po úvodním pozdravu přichází v Pavlových dopisech na řadu díkuvzdání Bohu. Namátkou třeba 2. list Korintským:

- ³ *Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy!* ⁴ *On nás potěšuje v každém soužení, abychom i my mohli těšit ty, kteří jsou v jakékoli tísní, tou útěchou, jaké se nám samým dostává od Boha.* (2K 1:3-4)

Ale v tomto dopise žádné úvodní vzdávání díky Bohu nenalezneme. Pavlovi zřejmě moc leží na srdci, aby jeho čtenáři co nejdříve pochopili, že Timoteus zůstává v Efezu z apoštolova pověření. A že ho mají poslouchat a respektovat ve všem, co bude činit a co bude říkat.

- ³ *Když jsem odcházel do Makedonie, žádal jsem tě, abys dále zůstal v Efezu a nikomu nedovolil učit odchylným naukám* ⁴ *a zabývat se bájnými a nekonečnými rodokmeny, které vedou spíše k jalovému hloubání než k účasti víry na Božím záměru.*

To Pavel nepíše jen pro Timotea. Apoštol předpokládá, že Timoteus při první příležitosti tento dopis přečte nahlas svým bratrům a sestrám v efezském sboru. Oni mají slyšet, že to, co Timoteus bude činit v jejich sboru, je „posvěceno“ apoštolskou autoritou a bude se dít v souladu s apoštolem Pavlem podle jeho doporučení. Jednoduše řečeno: Timoteus nebude jednat na vlastní pěst.

Čím tedy Pavel Timotea pověřuje? Co má Timoteus činit? V první řadě nemá nikomu dovolit učit ve sboru odchylným naukám. Bratři a sestry, to je úplně první úkol, který apoštol Pavel Timoteovi ukládá! Timoteus má dávat pozor, aby v efezském sboru lidé neučili něco, co se přičí evangeliu. V podstatě stejnou výzvu slyšíme z tohoto dopisu ještě na konci:

- ³ *Jestliže někdo učí něco jiného a neдрží se zdravých slov našeho Pána Ježíše Krista a učení pravé zbožnosti, ⁴ je nadutý, ničemu nerozumí a jen si libuje ve sporech a slovních potyčkách. Z toho vzniká závist, svár, urážky, podezřívání, ⁵ ustavičné hádky lidí, kteří mají zvrácenou mysl a jsou zbaveni pravdy, a zbožnost pokládají za prostředek k obohacení. (1Tm 6:3-5)*

A to není všechno! Samotnému Timoteovi Pavel v tomto dopise dvakrát ukládá, aby si dával pozor na své vlastní vyučování v církvi.

- ¹⁶ *Dávej pozor na své jednání i na své učení. Buď v tom vytrvalý. Tak posloužíš ke spasení nejen sobě, ale i svým posluchačům. (1Tm 4:16)*

A úplně poslední slova 1. listu Timoteovi zní:

- ²⁰ *Opatruj, co ti bylo svěřeno, Timoteji, vyhýbej se bezbožným řečem a protikladným naukám, které se lživě nazývají "poznání". ²¹ Kdo se k němu hlásí, zbloudil ve víře. Milost s vámi! (1Tm 6:20-21)*

Kdo by to čekal, že? Úplně první úkol, který apoštol dává svému mladšímu spolupracovníku, zní: *Nikomu nedovoluj učit protikladným naukám. A poslední úkol: Sám se takovému falešnému učení vyhýbej.* Tak moc Pavlovi záleželo na tom, aby v efezském sboru znělo zdravé učení evangelia.

Kdybychom my psali dopis třeba bratrům a sestrám do Hrubé Vrbky, po zralé úvaze bychom je především vedli ke vzájemné lásce, pomoci, odpuštění. Ale že si v daném sboru mají dát pozor na ty, kteří učí odchylným naukám a nedovolovat jim učit – to by nás zřejmě ani nenapadlo. A pokud přece jen, pak by to skončilo možná v odstavci „PS“.

Zdravé učení evangelia – komu o to dnes ještě jde? Komu to ještě leží na srdci? Kdo o to má ještě zájem? A hlídání zdravého vyučování ve sboru – kdo si na to troufne? A je to vůbec ještě potřeba? Nestačí, že se máme rádi, vzájemně se neurážíme, přejeme si dobré věci? Ať si přece každý myslí a říká, co chce a jak to cítí, ne? Jen když nebude příliš hrubý k ostatním. Jen když se budeme vzájemně respektovat.

Ne, bratři a sestry, dnes málokdo bere vážně tato úvodní apoštolova napomenutí: *Abychom nikomu nedovolovali ve sborech učit odchylným naukám.* Dnes málokterý farář, kazatel či presbyter dokáže na sebe vzít takové břemeno. Protože to je břemeno – dohlížet na zdravé učení v církvi! Takový člověk nejenže sám musí mít zdravý pohled na Boha, na člověka, na hřích, milost a spásu, nejenže sám musí znát Bibli... Takový člověk musí také nalézt odvahu čas od času říct: *To se mylíš, bratře. Toto Bůh ve svém slovu neříká, sestro.* Musí také být schopen zabránit určitým lidem ve sboru vyučovat a kázat. Ať už se jedná o členy sboru, kteří třeba mají vyřídilku a umí pěkně mluvit, ale i v těch základních a jasných otázkách víry mají zmatek. Anebo o lidi zvenčí, z jiných společenství.

Apoštol připomíná:

- ⁵ *Cílem našeho vyučování je láska z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry.*

K tomu musí naše vyučování a kázání vést. K tomu musíme naše posluchače, naše bratry a sestry směřovat: Aby slyšeli evangelium o Boží lásce v Ježíši Kristu. Aby hltali milost za milostí – přímo od Boha. Aby si Duchem svatým nechávali čistit svá srdce, vylepšovat svá svědomí a napřimovat svou víru. Aby stále více a stále ochotněji milovali Hospodina a své bližní.

K tomu musí vést mé učení a kázání ve sboru. K tomu ale musí vést i vyučování našich učitelů Nedělní školy, pomocných kazatelů, členů staršovstva, vedoucích dorostu a mládeže. K tomu musí vést kázání a vyučování každého našeho hosta, kterého si pozveme. A pokud nevede, pak není žádoucí, aby se k nám na kazatelnu vracel. Jeho kázání může být vtipné, zajímavé, dech-beroucí... Ale pokud není v souladu se zdravým křesťanským učním, pak nám nic neprospěje, ba nám spíš uškodí. Takže ještě jednou:

- ⁵ *Cílem našeho vyučování je láska z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry.*

Aby se toto v našem sboru i v jiných sborech skutečně dělo a naplňovalo, za to se nyní vážně přimlouvejme, bratři a sestry. Modleme se, aby v našich sborech sloužili Bohem pověřeni a lidmi prověřeni lidé. A modleme se za to, aby se tito lidé nebáli učit i hájit zdravé učení evangelia. Amen.